

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 3To/50/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5618010248
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Gallová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5618010248.9

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Gallovej a sudcov JUDr. Vladimíra Sučika a JUDr. Moniky Liptákovej, na verejnom zasadnutí konanom 7. októbra 2021 prejednal odvolanie podané obžalovanou O. S. a poškodeného F. S. proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš, sp.zn. 2T/57/2018 zo 16.12.2019 a takto

rozhodol:

Podľa § 319 Tr. por. odvolania obžalovanej O. S. a poškodeného F. S. z a m i e t a , pretože nie sú dôvodné.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš, sp.zn. 2T/57/2018 zo 16.12.2019 bola obžalovaná O. S. uznaná za vinnú zo spáchania pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Tr. zák. s použitím § 139 ods. 1 písm. e) Tr. zák. a § 127 ods. 3 Tr. zák., na skutkovom základe, že:

v presne nezistený deň v mesiaci júl 2016 prišla do O. XXX za svojou svokrou - poškodenou E. S., nar. XX. 8. XXXX, trvale bytom O. XXX, s prosbou o požičanie peňazí vo výške 2.000,- eur, klamlivo jej prezentujúc, že tieto peniaze potrebuje na poplatky súvisiace s vybavovaním pozostalosti, požiadala poškodenú, aby tieto peniaze získala vo svojom mene v rámci úveru, ktorý tiež zabezpečí záložným právom k svojim nehnuteľnostiam - rodinný dom č. XXX a pozemky zapísané na listoch vlastníctva č. XXXX a č. XXX, k.ú. O., obec O., okres X. S., s prísľubom daným poškodenou, že úver riadne vyplatí, s čím poškodená súhlasila, následne dňa 8. 8. 2016 prišla obžalovaná za poškodenou do O. aj so zástupcami veriteľa - spoločnosti ALTERING, s.r.o., Malacky, s ktorými išla k notárovi do X. S., kde poškodená požiadala obžalovanú, ktorej dôverovala, aby skontrolovala predložené písomnosti, ktoré mala podpísať, obžalovaná ju ubezpečila, že písomnosti sú v poriadku a následne poškodená podpísala s uvedenou spoločnosťou Zmluvu o úvere č. 15/16, bez toho, aby si ju predtým prečítala, na jej základe bol veriteľom poskytnutý úver v skutočnosti vo výške až 3.500,- eur, úverové prostriedky boli poukázané na číslo účtu IBAN: N.XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, ktorý je účtom K. S. - syna obžalovanej a súčasne tým istým spôsobom v ten istý deň podpísala Zmluvu o záložnom práve č. 15/16 na vyššie špecifikované nehnuteľnosti, následne v dňoch 5. 9. 2016 a 19. 9. 2016 pod zámienkou zníženia úroku z vyššie uvedeného úveru obžalovaná požiadala poškodenú, aby podpísala ďalšie písomnosti, pričom jej zamlčala, že v skutočnosti sa jedná o dodatky k vyššie uvedenej zmluve o úvere so spoločnosťou ALTERING, s.r.o., Malacky, na základe ktorých bol predmetný úver navýšený o ďalšie sumy 4.500,- eur a 6.000,- eur, ktoré boli poukázané opäť na účet K. S. IBAN: N.XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, následne dňa 4. 10. 2016, s cieľom získať neoprávnený majetkový prospech opäť pod zámienkou zníženia úroku z vyššie uvedeného úveru, obžalovaná požiadala poškodenú, aby u notárky v Liptovskom Mikuláši - JUDr. Viery Hamorskej podpísala ďalšie písomnosti k úverovej zmluve z 8.8.2016, pričom jej zamlčala, že v skutočnosti ide o uzavretie Úverovej zmluvy č. 110/16 so spoločnosťou Dobson Limit, s.r.o., Praha (Česká republika) ako veriteľom a dlžníkom E. S., ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 25.000,- € so splatnosťou jeden mesiac, pričom časť tohto úveru vo výške 14.000,- eur bola

poukázaná na účet č. IBAN: N.XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX spoločnosti ALTERING, s.r.o., Malacky, z dôvodu vyplatenia skoršieho úveru (číslo zmluvy č. 15/16 a jej dodatkov) a časť úveru vo výške 11.000,- eur bola poukázaná na účet IBAN: N.XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, ktorého majiteľom je poškodená a disponentom obžalovaná, ktorý účet na žiadosť obžalovanej zriadila poškodená 4.10.2016, pričom obžalovaná jej prezentovala, že na tento účet prídu peniaze z pozostalosti, poškodená dôverujúc obžalovanej, bez prečítania si podpisovaných listín označenú zmluvu o úvere a zároveň aj zmluvu o záložnom práve na svoje nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva číslo XXXX a XXX, k.ú. O., podpísala, sumu 11.000,- eur, ktorá bola na účet pripísaná, obžalovaná z účtu vybrala v hotovosti toho istého dňa a použila pre svoju potrebu, spravila tak, hoci bola uzrozumená, že nedisponuje finančnými prostriedkami, z ktorých by uvedený úver v dohodnutej lehote splatila, čím spôsobila poškodenú E. S. škodu vo výške najmenej 25.000,- eur, pričom v rámci dobrovoľnej dražby konanej 20. 9. 2017 (notárska zápisnica JUDr. Zuzany Holčíkovej, sp. zn. N 32/2017), realizáciou záložného práva bolo vlastnícke právo poškodenej k založeným nehnuteľnostiam prevedené na tretiu osobu. Za tento trestný čin bola obžalovaná odsúdená podľa § 221 ods. 3 Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 5 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov a 6 mesiacov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súd obžalovanú na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. per analogiam súd dedičov poškodenej E. S., zomr. XX.X.XXXX s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku podala riadne a včas odvolanie obžalovaná. V písomných dôvodoch odvolania prostredníctvom svojho obhajcu uviedla, že popiera, že by mala úmysel poškodenú viesť do omylu a spôsobiť jej škodu na majetku. Z tohto dôvodu nie je naplnená subjektívna stránka trestného činu podvodu. Sice popiera, že by poškodenej hovorila o úvere nepravdu, ale nemožno opomenúť fakt, že poškodená mala viacero možností sa oboznámiť s podmienkami poskytnutia úverov. Na úverových zmluvách je hneď na prvej strane tučným písmom uvedená výška úveru. Na oboznámenie sa s touto skutočnosťou sa od poškodenej vyžadovala elementárna opatrnosť, nebolo potrebné čítať nejakú dlhú náročne formulovanú zmluvu, ktorú by poškodená mala problém pochopiť. Taktiež lehota splatnosti je uvedená hneď na prvej strane. V tejto súvislosti poukázala na výpovede svedkov Y. H. a V. I., ktorí potvrdili, že poškodená bola dôsledne oboznámená s podmienkami úverovej zmluvy. Súd týmito výpovediam neprikladal veľký význam. Spochybnil ich všeobecným tvrdením, že je prirodzené, že svedkovia budú vypovedať spôsobom, podľa ktorého si všetky povinnosti s uzavretím zmluvy riadne splnili. Takýmto spôsobom by však bolo možné spochybniť akéhokoľvek svedka, obžalovaného, či poškodenej. Aj u poškodenej možno povedať, že je prirodzené, že bude vypovedať tak, aby jej bola škoda nahradená. V tejto súvislosti poukázala na konfrontáciu medzi poškodenou a svedkom Y. H., kde svedok zotrval na tvrdeniach, že poškodená bola dôsledne oboznámená s úverovými zmluvami, aj s ich rizikami, aj s tým, že v prípade nesplatenia úverov môže ísť jej nehnuteľnosť do dražby. Poškodená sa vyjadrila tak, že všetko, čo svedok povedal je pravda, akurát nevedela o tom, že ide o úver vo výške 25.000 EUR. Asi nepočula, čo jej svedok hovoril, bola si istá, čo jej povedala obžalovaná, že ide o poníženie úrokov. Z uvedeného vyplýva, že poškodená potvrdila, že zo strany sprostredkovateľa úveru bola oboznámená so všetkými podmienkami jeho poskytnutia. Záver súdu o nedôveryhodnosti svedka H. tak nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, keďže jeho tvrdenia potvrdila samotná poškodená. Súd pri posúdení viny vychádzal iba z výpovedí poškodenej, ktorá však vypovedala rozdielne pri jednotlivých výpovediach v niektorých podstatných veciach. Zdôraznila, že poškodenej minimálne pri podpise dodatku č. 2 k prvej úverovej zmluve a druhej úverovej zmluve, muselo byť zrejmé, že nemôže ísť o poníženie úrokov, keďže úver mal byť už splatený. Taktiež nepresvedčivo vyznieva tvrdenie poškodenej, že úver mala splácať obžalovaná, o ktorej finančných problémoch nevedela. Na konci výsluchu dňa 23.2.2018 poškodená povedala, že si spomína, že obžalovaná jej spomínala niečo so sociálkou, a to už pred prvým úverom. Poškodená tiež potvrdila, že obžalovanej finančne vypomáhala a šekmi jej posielala peniaze. Aj spomínané platby peňazí poškodenou v čase pred poskytnutím prvého úveru i po ňom, ktoré preukazujú aj ústrižky poštových poukázok, vyvracajú tvrdenie poškodenej, že obžalovaná tvrdila, že má dosť peňazí. Ak by ich bola mala dosť, nebola by potrebovala peniaze od poškodenej. Namietla tiež použitie kvalifikačného znaku spáchania zločinu podvodu na chránenej osobe (osobe vyššieho veku). V tejto súvislosti poukázala na to, že len samotná skutočnosť, že poškodená bola osobou vyššieho veku ešte neodôvodňuje aplikáciu § 139 písm. e) Tr. zák. Najvyšší súd SR v rozsudku 2 Tdo/65/2013 uviedol, že na aplikáciu § 139 písm. e) Tr. zák. sa vyžaduje, aby páchatel vyšší vek poškodenej spájal s jeho

menším odporom alebo slabšou odvetou, alebo umocnením účinku trestného činu voči poškodenému, prípadne s inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchatel'a spáchať trestný čin. Takáto subjektívna súvislosť však v tomto prípade preukázaná nebola. Ak aj komunikovala s poškodenou ohľadom poskytnutia peňazí, nebolo to z dôvodu, že bola osobou vyššieho veku, ale preto, že bola matkou jej druhá, neskôr manžela. Tiež namieta, že v priebehu súdneho konania bolo závažným spôsobom porušené jej právo na obhajobu. Na pojednávaní v septembri 2019 požiadala súd o ustanovenie obhajcu z dôvodu, že nemá dostatok prostriedkov na úhradu trov obhajoby. Súd jej ustanovil obhajcu a zároveň odovzdal alebo zaslal formulár na deklarovanie svojich príjmov. Dňa 9.10.2019 sa hlavné pojednávanie neuskutočnilo, do termínu ďalšieho hlavného pojednávania vyplnený formulár na súd doručený nebol, hoci ho prostredníctvom svojej sestry odoslala. Na pojednávaní konanom dňa 13.11.2019 ju predseda senátu upozornil, že doposiaľ nebol súdu doručený uvedený formulár, na čo ona uviedla, že bol odoslaný vo štvrtok alebo v piatok predchádzajúceho týždňa. Napriek tomu súd ďalej konal s ustanoveným obhajcom, ktorý ešte 25.11.2019 podal na súd návrh na vykonanie dôkazov. Avšak vo štvrtok 12.12.2019 bol obhajcovi aj jej osobe doručené zrušenie ustanoveného obhajcu, pričom najbližšie hlavné pojednávanie bolo nariadené na 16.12.2019. V danej situácii ako matka troch detí nemala dosť času zohnať dostatok prostriedkov na to, aby zaplatila zvoleného obhajcu, keďže nemala dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. Pokiaľ by jej súd nevyhovел, žiadala, aby jej poskytol dostatok času na získanie peňažných prostriedkov na úhradu trov obhajoby a za týmto účelom odročil hlavné pojednávanie. Súd však týmto návrhom nevyhovел a dňa 16.12.2019 pojednával a rozhodol bez obhajcu. Od hlavného pojednávania jej súd nijako neavizoval, že je s preukázaním jej majetkových pomerov problém. To samozrejme nebol povinný spraviť, ale nie je zrejmé, prečo so zrušením obhajcu čakal až do 9.12.2019. Keďže nedoručenie formuláru jej oznámil na hlavnom pojednávaní 13.11.2019, pričom ona tvrdila, že bol odoslaný vo štvrtok 7.11.2019 alebo v piatok 8.11.2019, musel už okolo 20.11.2019 vedieť, že formulár doručený nebol. Nič mu nebránilo v poslednej dekáde novembra zrušiť ustanovenie obhajcu, čím by jej poskytol dostatok času na vyriešenie vzniknutej situácie. Takto však na toto riešenie mala dva pracovné dni. Vzhľadom na štádium trestného konania a jej majetkové pomery tak nebolo reálne, aby si zvolila obhajcu. Pokiaľ ona dňa 12.12.2019 požiadala o ustanovenie obhajcu s poukazom na § 40 ods. 2 Tr. por., súd nemôže žiadneho obžalovaného ignorovať len z dôvodu, že pri predchádzajúcej žiadosti nepreukázal svoje príjmy. Jednak mu to neumožňuje zákon a zároveň od posledného ustanovenia obhajcu z majetkových dôvodov môže dôjsť k zmene pomerov na strane obvineného, čo musí súd zohľadniť. Keďže sudca jej obhajcu neustanovil, závažným spôsobom porušil jej právo na obhajobu. Ďalším procesným pochybením predsedu senátu bolo nekonanie o námietke zaujatosti, ktorú voči nemu vzniesla podaním zo dňa 7.11.2019. Pokiaľ predseda senátu o námietke zaujatosti rozhodol podľa § 32 ods. 6 Tr. por. tak, že o námietke nekonal, mal použiť reštriktívny výklad uvedeného ustanovenia a mal v záujme zachovania jej práv na spravodlivý proces nechať o vznesenej námietke senát s možnosťou prieskumu tohto rozhodnutia súdom druhého stupňa. Nemožno súhlasiť ani s názorom predsedu senátu, že v konaní pred súdom nemožno vzniesť námietku zaujatosti prokurátora z dôvodu rovnosti strán v konaní. Samozrejme, o tejto námietke nemal rozhodovať súd, ale i v dôsledku nekonania o námietke zaujatosti prokurátora, považuje konanie za nezákonné. Podľa jej názoru v konaní bola porušená zásada rovnosti strán iným spôsobom, a to pri výsluchu svedka F. S.. Zdôraznila, že prokurátor v obžalobe nenavrhol vykonať jeho výsluch. Trestný poriadok síce umožňuje súdu odmietnuť vykonať dôkazy v prípade ich oneskoreného návrhu iba v prípade obvineného, avšak vzhľadom na zásadu rovnosti strán by súd mal odmietnuť vykonať taký dôkaz, o ktorom prokurátor vedel už v čase podania obžaloby, čo je v tomto prípade výsluch svedka F. S.. Naproti tomu súd odmietol vykonať dôkazy navrhnuté obžalovanou. Je síce právom súdu rozhodnúť, ktoré dôkazy vykoná, avšak tým, že návrhu prokurátora na výsluch svedka F. S. napriek jeho oneskorenému podaniu vyhovel, ale včasným návrhom obžalovanej nie, čím porušil zásadu rovnosti strán konania pred súdom. Je toho názoru, že trestné oznámenie, i následné výsluchy poškodenej sú len prejavom snahy jej bývalého manžela F. S. pomstiť sa jej a dostať ju do výkonu trestu odňatia slobody. V závere uviedla, že popiera, že by sa skutok stal tak, ako je uvedené v rozsudku. Namieta naplnenie objektívnej aj subjektívnej stránky trestného činu podvodu, porušenie svojho práva na obhajobu a zásady rovnosti strán konania pred súdom, ako aj iné procesné pochybenia, ktoré mali za následok nezákonnosť rozsudku. Navrhla, aby krajský súd napadnutý rozsudok zrušil a sám vo veci rozhodol tak, že ju spod obžaloby oslobodí.

Obhajca obžalovanej na verejnom zasadnutí zdôraznil, že kvalifikačný znak ustanovenia § 139 ods. 2 Tr. zák. nevyplýva zo skutkovej vety napadnutého rozsudku, ani z jeho odôvodnenia. Uviedol tiež, že v pojednávanej trestnej veci by sa mal uplatniť v prospech obžalovanej princíp ultima ratio.

Príslušný prokurátor v písomnom vyjadrení k odvolaniu obžalovanej uviedol, že napadnutý rozsudok považuje za zákonný v plnom rozsahu. Tvrdenia uvádzané v podanom odvolaní sú zjavne účelové. Výsledok dokazovania na hlavnom pojednávaní preukazuje spoľahlivo a bez pochybností skutkové závery prezentované v napadnutom rozsudku súdu, na základe čoho treba odvolanie obžalovanej posúdiť ako nedôvodné.

Proti rozsudku podal odvolanie aj poškodený F. S., ktoré bližšie písomne neodôvodnil.

Na podklade podaného odvolania krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal v zmysle § 317 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozsudku, ako i správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo. Mal pritom na zreteli aj povinnosť prihliadnuť na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., a zistil, že odvolanie obžalovanej O. S. a odvolanie poškodeného F. S. nie sú dôvodné.

Podľa § 2 ods. 10 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav vecí, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 2 ods. 12 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne, nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

K výroku o vine

Odvolací súd po splnení prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že súd prvého stupňa sa dôsledne riadil citovanými zákonnými ustanoveniami. Aj podľa názoru krajského súdu odsudzujúci výrok prvostupňového súdu je správny, zákonný a má dostatočnú oporu vo vykonaných dôkazoch.

Okresný súd v konaní postupoval tak, aby bol náležite zistený skutkový stav vecí, a to v rozsahu nevyhnutnom na jeho rozhodnutie. Starostlivo objasňoval okolnosti svedčiace proti obžalovanej, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jej prospech. Vykonané dôkazy hodnotil podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne. V odôvodnení napadnutého rozsudku vyložil, ktoré skutočnosti a prečo vzal za dokázané a o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, taktiež akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov.

Pokiaľ ide o skutkové zistenia okresného súdu, krajský súd nemá žiadne pochybnosti, že súdený skutok sa stal a že ho spáchala obžalovaná O. S.. V tomto smere okresný súd veľmi výstižne a presvedčivo v odôvodnení napadnutého rozsudku vysvetlil, na základe akých dôkazov a zistení z nich vyplývajúcich dospel k záveru o vine obžalovanej. Na takomto základe potom okresný súd vyvodil z dôkazov o podstate súdeného trestného činu zistenia, ktoré sú správne. Dôvody napadnutého rozsudku sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem. Odvolací súd znovu pripomína, že v dvojinstančnom súdnom konaní rozhodnutia súdov tvoria jednotu a pri existencii vysoko kvalifikovaného rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolaciemu súdu nezostáva nič iné, len v podrobnostiach poukázať na veľmi správne a erudované dôvody, na ktorých senát okresného súdu založil svoje odsudzujúce rozhodnutie.

Na tomto mieste odvolací súd poukazuje na nasledovnú časť odôvodnenia písomného vyhotovenia rozsudku súdu prvého stupňa:

„Podstata podvodného konania obžalovanej spočíva v tom, že predstierala pred poškodenou, že splatí úver, hoci si musela byť vedomá, že jej nepriaznivá finančná situácia neumožňuje splatiť úver a pri ďalších zmluvných vzťahoch zavádzala, že ide o znižovanie úroku z úveru, čo bolo v rozpore s realitou, keďže úver sa navýšil až na 25.000,- eur. Vo svetle všetkých okolností prípadu je zrejmé, že jedinou osobou, ktorá mala a mohla mať záujem na získaní predmetných úverov, bola obžalovaná. Uvedenému záveru nasvedčuje zistenie, že bola to práve obžalovaná, ktorá požiadala poškodenú o získanie peňazí prostredníctvom úverov, v prípade ktorých zmluvnou stranou na pozícii dlžníka bola poškodená a

bola aktívna pri zabezpečení veriteľa poskytujúce úver, tiež prisľub obžalovanej, že úver splatí ona a tiež zistenie, že úverové prostriedky boli v skutočnosti poukázané v prospech obžalovanej, či už na účet jej nepľnoletého syna (ku ktorému mala dispozičné oprávnenie), resp. peňažné prostriedky získala od poškodenej bezprostredne po ich výbere z účtu poškodenej, ku ktorému mala tiež dispozičné oprávnenie. Na druhej strane nie je daný žiadny rozumný dôvod pre tvrdenie, že bola to poškodená, ktorá mala záujem získať úver a splácať ho. Tvrdenie obžalovanej, že poškodená mala splácať úver, nemá oporu nielen vo vykonanom dokazovaní, ale je aj v rozpore so zásadami logického úsudku. Je predsa nelogické, aby poškodená, ktorá žiadnym spôsobom neparticipovala na čerpaní úverových prostriedkov, chcela splácať úver. Už len nastavené zmluvné podmienky spočívajúce v povinnosti poškodenej zaplatiť 25.000,- eur do jedného mesiaca svedčia o tom, že poškodená ako poberateľka starobného dôchodku nebola a nemohla byť schopná ich dodržať, obzvlášť v situácii, keď nad ňou visela reálna hrozba straty vlastníckeho práva k rodinnému domu založeného na zabezpečenie úveru v prípade jeho nesplácania, čím by sa poškodená pripravila „o strechu nad hlavou“. Navyše sama bola zaťažovaná dlhmi z iných záväzkových vzťahov, čo len podporuje záver súdu, že s úverom ako takým, jeho čerpaním a splácaním poškodená nemala nič spoločné.

Nepochybne platí zásada, že každý má pri ochrane svojho vlastníckeho práva postupovať s náležitou opatrnosťou. Poškodená pri podpísaní jednotlivých zmlúv sa v plnom rozsahu v duchu tejto zásady neriadila, pretože sama sa riadne nepresvedčila pred podpisom zmlúv, aký je ich obsah. Konanie poškodenej, ktorá pristúpila k uzavretiu úverových zmlúv a nadväzujúcich zmlúv o zriadení záložného práva, je možné vysvetliť až takmer bezhraničnou dôverou, ktorú prechovávala poškodená ku obžalovanej. Poškodená dôverujúc obžalovanej si preverila „výhodnosť“ predmetných zmlúv práve prostredníctvom obžalovanej, ktorá ich odobrila. Poškodená tak verila, že ďalšie zmluvné úpravy súvisia so znižovaním úrokov. Najvýstižnejšie vyjadruje vzťah medzi obžalovanou a poškodenou výpoveď svedka H., ktorý o skutkových okolnostiach podpisu zmlúv doslova povedal: „Pani E. nemala nikdy otázky, vždy sa pozrela na pani O., tá jej kývla a podpísalo sa. Presne takisto prebiehali aj ďalšie stretnutia.“ Obžalovaná zneužila dôverčivosť a ochotu poškodenej pomôcť a dopustila sa vyššie opísaného konania sledujúc zisťný motív.

Za uvedenie do omylu je možné považovať aj konanie páchatel'a, ktorý k tomu, aby sa obohatil, vytvoril situáciu zámerne vyvolávajúcu u poškodeného pocit dôvery, ktorú potom páchateľ zneužil, napr. tým, že neinformoval poškodenú o podstatných okolnostiach určitej majetkovej dispozície, pokiaľ pod vplyvom dôverčivosti vyvolanej páchateľom a pri neznalosti zámeru páchateľ'a mu poškodený umožnil alebo sám uskutočnil transakciu na úkor vlastného majetku. To platí najmä za situácie, ak je poškodený vyššieho veku či psychicky alebo mentálne oslabený a na rozdiel od páchateľ'a neskúsený v danom odbore alebo z iného dôvodu neschopný domyslieť dôsledky svojho konania (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 27. 2. 2018, sp.zn. 8Tdo/97/2018). Uvedené závery označeného rozhodnutia sú v plnom rozsahu použiteľné na súdený prípad.

Z výpovede svedkov I. a H. vyplynulo, že poškodená bola riadne oboznámená s podmienkami úverových zmlúv, ako aj s prípadnými následkami nesplácania úveru. V súvislosti s obsahom ich výpovede je prirodzené, že budú vypovedať spôsobom, podľa ktorého si všetky povinnosti v súvislosti s uzavretím zmluvy ako zástupca veriteľa, resp. sprostredkovateľ obchodu riadne splnili. Je však potrebné uviesť, že zo strany veriteľa nemohla byť náležitým spôsobom pred uzavretím zmluvy overená schopnosť poškodenej splácať úver, najmä posledný v sume 25.000,- eur pri zohľadnení jej starobného dôchodku ako jediného príjmu a súčasne zmluvnej povinnosti vyplatiť úver do jedného mesiaca, čo bolo v prípade poškodenej nemožné. Uvedená skutočnosť má nie nepodstatný význam na posúdenie dôveryhodnosti výpovedí uvedených svedkov.

Obhajoba obžalovanej je postavená na tvrdení, že poškodená od začiatku vedela o nepriaznivej finančnej situácii obžalovanej, napriek tomu sa rozhodla jej pomôcť. Poškodená priznala, že obžalovanej zasielala peňažné prostriedky v období pred aj po uzavretí zmlúv a v tomto smere vysvetlenie poškodenej, že obžalovanej chcela pomôcť je presvedčivé a zodpovedá významu hodnôt, na ktorých je staršia generácia vychovaná. U osôb vyššieho veku je prítomná vyššia miera ochoty pomôcť druhým ľuďom, s ktorou nie je spojený žiadny zisťný motív. Skutočnosť, že poškodená takto pomáhala poškodenej, však neznamená, že mala vedomosť o jej skutočnej finančnej situácii, dlhoch, exekúciách. Je len ťažko predstaviteľné, že poškodená poznajúc výraznú nepriaznivú finančnú situáciu obžalovanej,

by sa rozhodla jej pomôcť prijatím záväzku splatiť úver, ktorého výška niekoľkonásobne prevyšuje zárobné a majetkové možnosti poškodenej. Z dôkazov, ktoré boli vykonané na hlavnom pojednávaní je zrejmé, že nebolo v schopnostiach obžalovanej už v čase vzniku, resp. splatnosti záväzku splniť si záväzok smerujúci k vráteniu peňažných prostriedkov. Uvedenú skutočnosť mal súd preukázanú čiastočne výpoveďou obžalovanej, ktorá priznala nedostatok peňažných prostriedkov v rozhodnom období, ako aj listinnými dôkazmi, z ktorých vyplýva, že bola zaťažovaná viacerými exekúciami. Podvodný úmysel je tiež daný tým, že po uzavretí zmlúv poškodenou sa ani nezaujímal o splácanie úveru a dokonca nabádala poškodenú, aby nepreberala písomnosti v čase dražby nehnuteľnosti predstierajúc, že ide len o omyl a všetko sa dá do poriadku.

Niet pochyb o tom, že obžalovaná v čase vzniku, resp. splatnosti záväzku splácať úver nedisponovala príjmom relevantným pre uspokojenie nároku veriteľa, naopak bola zaťažovaná exekúciami a nesplatenými dlhmi, preto si musela byť vedomá toho, že svoj záväzok vrátiť veriteľovi peniaze nesplní. Tým poškodenú uviedla do omylu v úmysle seba obohatiť, keďže po uzavretí úverových zmlúv vylákala od poškodenej poskytnuté úverové peňažné prostriedky. Tvrdenie obžalovanej, že časť z takto získaných prostriedkov vyplatila poškodenej, nebolo podporené žiadnym dôkazom.

Obžalovaná konala v priamom úmysle, pretože vyššie uvedeným spôsobom chcela porušiť záujem chránený Trestným zákonom, ktorým je ochrana vlastníckeho práva.

Z vyššie uvedených skutkových zistení tak vyplýva, že vykonané dôkazy vytvárajú logickú, ničím nenarušenú a uzatvorenú sústavu vzájomne sa dopĺňujúcich a na seba nadväzujúcich priamych a nepriamych dôkazov, ktoré vcelku a spoľahlivo dokazujú, že skutok, ktorý je predmetom obžaloby spáchala obžalovaná. Z týchto dôkazov potom možno vyvodiť len jediný záver o tom, že skutok spáchala obžalovaná a vylúčiť tým možnosť prijatia iného záveru.

Súd nemal pochybnosti o tom, že obžalovaná mala vedomosť o veku poškodenej v čase spáchania skutku, poškodená bola nielen jej svokrou, teda matkou manžela obžalovanej, ale navyše boli v častom osobnom kontakte, navštevovali sa. Obžalovaná tak vedela, že poškodená je osobou vyššieho veku a túto okolnosť subjektívne spájala s menším odporom poškodenej, vedomosť obžalovanej o veku a dôverčivosti poškodenej minimálne podporilo (ak nezakladalo) rozhodnutie obžalovanej spáchať trestný čin“.

Krajský súd ďalej poznamenáva, že pokiaľ sa skutkové závery prvostupňového súdu zakladajú na vnútornom presvedčení, získanom po starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu a tieto závery boli vyvedené na podklade úplného zistenia skutočného stavu veci a úvahám, ktorými sa k takýmto záverom došlo, nemožno vytknúť nedôslednosť alebo vnútorné rozpory, nemožno im potom v prospech obžalovaného úspešne odporovať odvolaním len preto, že súd mohol dospieť aj k iným záverom, keby sa bol spravoval inými úvahami.

Súd prvého stupňa sa zaoberal a vysporiadal s návrhmi na dokazovanie, skutkovou a právnou argumentáciou strán v konaní pri dodržaní princípov kontradiktórnosti konania. Skutočnosť, že odvolateľ sa nestotožnil so skutkovými a právnymi názormi súdu prvého stupňa v napadnutom rozsudku, nemôže sama o sebe viesť odvolací súd k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyslovených súdom prvého stupňa.

Krajský súd po preskúmaní hodnotenia dôkazov vykonaných okresným súdom nezistil, že by súd prvého stupňa pri hodnotení dôkazov nepostupoval podľa zákona v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. a vykonané dôkazy by vyhodnotil jednostranne v neprospech obžalovanej.

Právna kvalifikácia súdeného skutku ako pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Tr. zák. a § 127 ods. 3 Tr. zák. aj podľa názoru krajského súdu zodpovedá správnym úvahám súdu prvého stupňa v tomto smere a všetkým zákonným predpokladom na posúdenie prejednávaneho skutku práve podľa vyššie uvedených zákonných ustanovení.

Pre posúdenie skutku ako trestného činu podvodu podľa § 221 Tr. zák. sa po subjektívnej stránke vyžaduje, aby bolo preukázané, že páchatel konal už od začiatku s úmyslom iného poškodiť a seba

alebo iného na škodu cudzieho majetku obohatiť, pričom z tejto pohnútky uvedie niekoho do omylu alebo niečí omyl využije.

Zo subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel. Bude stačiť aj úmysel eventuálny (§ 15 písm. b/ Tr. zák.). Zavinenie ako podstatná zložka subjektívnej stránky trestného činu je vybudovaná na zložke vedomostnej (intelektuálnej) a zložke vôľovej. Vôľovou zložkou sa rozumie predovšetkým chcenie, ale aj uzrozenie. Zavinenie je vnútorný, psychický vzťah páchatel'a k podstatným zložkám trestného činu a vzťahuje sa na porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom, spôsobom uvedeným v tomto zákone. Vzťahuje sa na priebeh páchatel'ovho činu, ktorý sa prejavil v objektívnej realite a ktorý zodpovedá znakom skutkovej podstaty trestného činu. Zavinenie sa vzťahuje na podstatné skutočnosti, ktoré tvoria páchatel'ov skutok, čin. K subjektívnej stránke patrí ako fakultatívny znak nepochybne aj motív konania páchatel'a, ktorý predstavuje vnútorný podnet vedúci páchatel'a k rozhodnutiu spáchať trestný čin.

Podľa § 127 ods. 3 Tr. zák. osobou vyššieho veku sa na účely tohto zákona rozumie osoba staršia ako šesťdesiat rokov.

Podľa § 139 ods. 1 Tr. zák. chránenou osobou sa rozumie dieťa, tehotná žena, blízka osoba, osoba vyššieho veku, chorá osoba, osoba požívajúca ochranu podľa medzinárodného práva, verejný činiteľ alebo osoba, ktorá plní svoje povinnosti uložené na základe zákona alebo svedok, znalec, tlmočník alebo prekladateľ.

Podľa § 139 ods. 2 Tr. zák. ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby.

Okresný súd sa týmito úvahami vo vzťahu k súdenému trestnému činu dôsledne riadil a jeho závery, že zistil zavinenie obžalovanej, sú správne. Krajský súd, rovnako ako súd prvého stupňa, zistil u obžalovanej zavinenie podľa § 15 písm. a) Tr. zák., t.j. spáchanie zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák. v priamom úmysle.

Odvolací súd v posudzovanom prípade ďalej zdôrazňuje, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní.

Obžalovaná primárne namieta v podrobnom odvolaní hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa a predkladá odvolaciemu súdu vlastné hodnotenie dôkazov a vlastné predstavy záverov, ktoré mali vyplynúť z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní. Obžalovaná odvolanie založila aj na opakovaných dôvodoch svojej obhajoby použitej v konaní pred súdom prvého stupňa. S jej námietkami, skutkovými a právnymi, sa ale súd prvého stupňa v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na odvolacom súde.

Legitímnym dôvodom pre zrušenie odvolaním napadnutého rozsudku nemôže byť len nové prejednanie vecí súdom prvého stupňa a bez ďalšieho rozhodnutie podľa predstáv jednej zo strán v konaní - v prejednávanej veci odvolateľa. Odvolací súd nezistil, že hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa nebolo založené na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo aj v ich súhrne. Nezistil, že skutkové zistenia súdu prvého stupňa nie sú logicky odôvodnené. V dôsledku tohto zistenia nemôže napadnutý rozsudok zrušiť len preto, že odvolateľ na základe svojho presvedčenia hodnotí tie isté dôkazy s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby všeobecný súd sa stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva obžalovaného, ak si neosvojí ním navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jeho výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov.

Všeobecne treba pripomenúť, že výpoveď obžalovaného je dôkazom rovnocenným s ostatnými dôkazmi. Obsah výpovede obžalovaného je zároveň formou jeho obhajoby, pričom krajský súd neopomína, že obžalovaný sa môže brániť spôsobom, ktorý uzná za vhodný, a teda i tvrdeniami, ktoré sa nezakladajú na pravde. Pravdivosť tvrdení obžalovaného je však potrebné vyvrátiť procesne relevantnými dôkazmi a zistením skutkového stavu veci, o ktorom nie sú pôvodné pochybnosti a ktoré zároveň vyvracajú výpoveď a obhajobu obžalovaného.

Je pochopiteľné, že obžalovaná popiera spáchanie súdeného skutku. Využíva tak svoje zákonné právo hoci aj beztrestne klamať. Výpoveď obžalovaného musí súd vždy posudzovať s rešpektom a s ohľadom aj na to, že môže uvádzať nepravdu a tú prezentovať ako jedinú pravdu - svoju. Preto je vždy v prioritnom záujme obžalovaného predložiť súdu svoje alibi, a tak dodať svojim vyjadreniam „punc úplnej pravdivosti“. Ani krajský súd neuveril tvrdeniam obžalovanej, že poškodená sa jej sama ponúkla, že zoberie nejaký úver, ktorý bude splácať ona, keďže vedela o jej nepriaznivej finančnej situácii. Takto jej poškodená sama chcela pomôcť. Celé je to len pomsta zo strany syna poškodenej F. S.. Uvedené tvrdenia nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní.

V predmetnej veci obhajoba, a to ani pri výraznej snahe, nepreukázala, že by poškodená E. S. vypovedala nepravdu o podstatných okolnostiach spáchania súdeného skutku a že poškodená chcela úmyselne nepravdivými informáciami privodiť trestné stíhanie obžalovanej. Výpovede obžalovanej v okolnostiach danej veci aj krajský súd vyhodnotil ako nedostatočne spôsobilé na preukázanie jej nevinu. Podľa názoru odvolacieho súdu poškodená presvedčivo usvedčuje obžalovanú zo spáchania súdeného skutku a krajskému súdu nie sú známe žiadne skutočnosti spochybňujúce vierohodnosť jej výpovedí. Podľa zistení krajského súdu poškodená nemala žiaden relevantný dôvod obžalovanú krivo obviňovať. Prvostupňový súd dostatočne podrobne vyhodnotil aj vierohodnosť svedkyne poškodenej v kontexte s ďalšími dôkazmi, najmä svedeckými výpoveďami Y. H. a V. I., predmetnými úverovými zmluvami a ďalšími vykonanými listinnými dôkazmi.

Z vykonaného dokazovania vyplynul bezpečný záver, že obžalovaná mala vedomosť o tom, že poškodená, ktorá bola jej svokra, je osoba staršia ako 60 rokov, teda je osobou vyššieho veku v zmysle §§ 127 ods. 3, § 139 ods. 1 písm. e) Tr. zák. Tým je splnená podmienka subjektívnej stránky vo vzťahu k dotknutej okolnosti ako okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. V posudzovanom prípade ide nepochybne o podmienku uvedenú v § 18 písm. b) Tr. zák., keďže ide o inú skutočnosť. Vo vzťahu k súvislosti medzi vekom poškodeného a spáchaním trestného činu, ktorá sa vyžaduje v zmysle § 139 ods. 2 Tr. zák. je potrebné, aby bol (v danom prípade) vek poškodenej v určitej vecnej súvislosti zároveň aj motivačným faktorom, ktorý založil alebo podporil vôľovú zložku (rozhodnutie obžalovanej smerujúce k spáchaniu trestného činu).

V prejednávanej príhode bol práve vek poškodenej motivačným faktorom, ktorý podporil vôľovú zložku obžalovanej a túto okolnosť (vek poškodenej) obžalovaná využila vo svoj prospech a uviedla poškodenú do omylu, pričom poškodená vzhľadom na svoj vek ani pri zvýšenej opatrnosti nemohla rozpoznať, že je uvádzaná do omylu. Obžalovanej sa u poškodenej podarilo vytvoriť klamný dojem o jej úprimnom vzťahu k nej. Poškodená doslova uviedla, že obžalovanej verila všetko. Jej dôveru si získala tak, že jej kosila, bola ku nej taká milá, že jej verila viac ako svojmu synovi. Dokonca jej obžalovaná povedala, že jej bude pomáhať, aj keď nebude žiť s jej synom, čím mala poškodenú utvrdiť v presvedčení, že z jej strany ide skutočne o seriózne vzťahy. Skutočnosť, že poškodená bezhranične dôverovala obžalovanej, vyplynulo aj z výpovede svedka Y. H., ktorý potvrdil, že obžalovaná bola prítomná vždy pri podpísaní zmlúv, pričom poškodená sa vždy pozrela na obžalovanú, tá jej prikývla a podpísala sa. Doslova uviedol, že poškodená by podpísala aj prázdny papier. Ona tak verila, že sa to bude splácať. Poškodená tiež uviedla, že obžalovaná jej pred uzavretím úverových zmlúv všeličo navrhla, napr. že potrebuje peniaze na poplatky na pozostalosť do Talianska po svokre, že bude stačiť 400 EUR, potom že úver bude 2.000 EUR na dedičské konanie, že má zablokovaný účet, že treba nejaké papiere. Je nesporným faktom, že obžalovaná práve na základe takej umelo vytvorenej povesti, že má k poškodenej úprimný a vrúcny vzťah, vylákala od nej podpisy na úverových zmluvách. Svedok Y. H. potvrdil, že reálny záujem na uzavretí zmlúv mala obžalovaná. Uvedenie poškodenej do omylu malo určitý základ aj v tom, že keď obžalovaná od poškodenej vylákala podpisy na úverových zmluvách a prevzala peniaze z úverových zmlúv, nedala poškodenej do dispozície žiadne zmluvy. Keď poškodenej z katastra nehnuteľností prišlo oznámenie, že jej rodinný dom je založený a túto skutočnosť oznámila obžalovanej, táto ju opäť ubezpečovala, že všetko je v poriadku, že je to omyl, že sa nemá báť, že nemá

preberať poštu. Poškodená, ako osoba vyššieho veku, obžalovanej uvedené informácie opäť uverila, nakoľko obžalovanej tak dôverovala, že nemala pochybnosti o tom, že obžalovaná hovorila pravdu, že je všetko v poriadku.

Okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, je podľa názoru krajského súdu dostatočným spôsobom vyjadrená v skutkovej vete výrokovej časti rozsudku (§ 163 ods. 3 Tr. por.).

Vo vzťahu k odvolacej námietke obžalovanej, že okresný súd mal o námietke zaujatosti, ktorú vzniesla voči predsedovi senátu, konať, krajský súd poukazuje na nasledovné skutočnosti.

Vznesenou námietkou zaujatosti sa v zásade rozumie každé podanie strany trestného konania, z ktorého priamo alebo implicitne vyplýva žiadosť (návrh) tejto strany trestného konania o vylúčenie konkrétneho subjektu z vykonávania úkonov trestného konania (resp. žiadosť, aby v predmetnej veci rozhodoval, vykonával úkony trestného konania iný subjekt), a to bez ohľadu na dôvody v tomto podaní uvádzané, t.j. bez ohľadu na dôvodnosť takejto žiadosti (návrhu) o vylúčenie.

Po vznesení námietky zaujatosti stranou konania je ďalší procesný postup rozhodujúceho orgánu závislý od dôvodov, na ktorých je námietka zaujatosti založená, ako i včasnosti jej podania, po posúdení a zvážení čoho môže a zároveň je povinný rozhodujúci orgán dospieť len k jednej z nasledujúcich dvoch alternatív, a to po prvé, že o vznesenej námietke zaujatosti z dôvodov uvedených v § 32 ods. 6 Tr. por. sa nekoná (t.j. príslušný rozhodujúci orgán sa ňou vôbec nezaobera a nevydáva o nej žiadne rozhodnutie), ktorá skutočnosť musí byť tomu, kto námietku zaujatosti vzniesol, oznámená a zároveň musí byť i procesne fixovaná - zachytená vo forme zápisnice. Len v opačnom prípade, t.j. v prípade zistenia, že sa nejedná o žiaden prípad uvedený v § 32 ods. 6 Tr. por., o vznesenej námietke zaujatosti príslušný orgán (§ 32 ods. 2, ods. 3 Tr. por.) koná, t.j. vydá uznesenie, ktorým rozhodne o (ne)vylúčení namietaného subjektu z vykonávania úkonov trestného konania.

V danom prípade obžalovaná odôvodnila vznesenie námietky zaujatosti tým, že predseda senátu Mgr. Juraj Lukáč nad rámec svojich pracovných kontaktov sa stretáva s príslušníkom PZ pracujúcim v Liptovskom Mikuláši, ktorý je synovec (bratovým synom) a krstným otcom nebohej poškodenej E. S. a bratrancom jej syna F. S.. Predseda senátu s ním pravidelne chodí na dovolenky a spolu s ním športuje.

Podľa § 32 ods. 6 Tr. por. o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 4, alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

Z citovaného zákonného ustanovenia, účelom ktorého je zamedzovanie aktivitám zo strany strán trestného konania zapríčiňujúcich zbytočné a v mnohých prípadoch výrazné prieťahy v trestnom konaní, vyplývajú nasledovné štyri prípady, kedy sa rozhodujúci orgán námietkou zaujatosti vznesenou stranou konania nezaobera a nevydáva o nej žiadne meritórne rozhodnutie:

1/ ak ide o duplicitnú námietku - t.j. námietku založenú na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o námietke rozhodnuté, alebo

2/ ak zistí, že námietka bola vznesená oneskorene - t.j. nebola vznesená bezodkladne - bez meškania, len čo sa strana trestného konania o dôvodoch vylúčenia dozvedela (§ 31 ods. 4 Tr. por.), alebo

3/ ak dôvodom námietky je výlučne len procesný postup súdu v konaní (medzi ktorý patrí napr. i spôsob vedenia hlavného pojednávania, (ne)akceptovanie návrhov obžalovaného na doplnenie dokazovania), alebo

4/ ak je námietka zaujatosti založená na iných dôvodoch ako dôvodoch vylúčenia podľa § 31 Tr. por. - t.j. ak namietajúci subjekt odôvodňuje vznesenie námietky zaujatosti inými dôvodmi ako sú tie, ktoré zákon na vylúčenia namietaného subjektu z vykonávania úkonov trestného konania vyžaduje a predpokladá. Trestný poriadok v § 31 ods. 1 až 3 Tr. por. ako dôvody vedúce k vylúčeniu tam konkretizovaných subjektov taxatívny spôsobom uvádza len 3 skupiny dôvodov, a to:

a/ existenciu pomeru namietaného subjektu uvedeného v § 31 ods. 1 Tr. por. k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, k zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo k inému orgánu činnému v tomto trestnom konaní, alebo

b/ bez ohľadu na taký pomer je dôvodom vylúčenia subjektu konkretizovaného v § 31 ods. 2 Tr. por. pôsobiaceho na súde (prvého i vyššieho stupňa) tá skutočnosť, že tento subjekt bol v prejednávanej veci činný ako niektorá z osôb uvedených v § 31 ods. 2 in fine Tr. por., alebo
c/ bez ohľadu na pomer uvedený v 1/ je dôvodom vylúčenia subjektu konkretizovaného v § 31 ods. 3 veta prvá Tr. por. z rozhodovania na súde vyššieho stupňa (i nižšieho stupňa) skutočnosť, že tento subjekt sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa (alebo vyššieho stupňa). Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa.

Súd prvého stupňa teda postupoval správne a v súlade so zákonom, keď vzhľadom na obsah vznesenej námietky nezvolil jej meritórne vybavenie, ale do zápisnice o priebehu hlavného pojednávania konaného dňa 13.11.2019 uviedol, že o námietke zaujatosti vznesenej obžalovanou podľa § 32 ods. 6 Tr. por. nekoná, keďže námietka je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31 Tr. por.

Správny postup súdu prvého stupňa bol zvolený aj pri námietke prokurátora. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na obsah zápisnice o priebehu hlavného pojednávania 13.11.2019 (čl. 472 spisu).

Pokiaľ ide o obžalovanou namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov v konaní pred okresným súdom, treba poznamenať, že súd prvého stupňa návrhy obžalovanej na doplnenie dokazovania odmietol podľa § 272 ods. 3 Tr. por. Obžalovaná navrhla ďalšie doplnenie dokazovania aj v rámci odvolacieho konania. Odvolací súd na verejnom zasadnutí konanom 7.10.2021 navrhnuté vykonanie dôkazov podľa § 272 ods. 3 Tr. por. rovnako odmietol, nakoľko navrhované dôkazy považoval, vzhľadom na skutok, kladený obžalovanej za vinu, za bezpredmetné. V prejednávanej trestnej veci bol skutkový stav preukázaný dostatočne vykonanými dôkazmi, pričom takéto návrhy je možné považovať za dôvodné vtedy, keď z vykonaných dôkazov, najmä výsluchov svedkov, vzniknú isté pochybnosti o priebehu súdneho skutku. V prejednávanej trestnej veci však takáto situácia nevznikla, preto ani odvolací súd návrhy obžalovanej na doplnenie dokazovania nepovažoval za dôvodné.

Podľa názoru krajského súdu odmietnutím vykonania navrhnutých dôkazov nedošlo k porušeniu práv obžalovanej, keďže medzi práva obvineného nepatrí vyhovieť všetkým návrhom na vykonanie dokazovania. Je na súdoch zväziť, či navrhnutý dôkaz považujú za relevantný na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Ak dospejú k negatívnemu výsledku, sú povinné rozhodnúť o odmietnutí dôkazu. Krajský súd z predloženého spisu pritom zistil, že zo strany okresného súdu boli návrhy zákonným spôsobom odmietnuté s náležitým odôvodnením na strane 13-14 napadnutého rozsudku. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (uznesenie ústavného súdu z 31. augusta 2004, sp. zn. IV. ÚS 252/04). Z čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nevyplýva povinnosť súdneho orgánu vykonať všetky dôkazy navrhnuté v trestnom konaní (vrátane výsluchu svedkov), avšak odmietnutie žiadosti obžalovaného o vykonanie ním navrhovaných dôkazov v trestnom konaní musí byť súdom náležite zdôvodnené (uznesenie ústavného súdu z 11. júla 2012, sp. zn. II. ÚS 258/2012).

Pokiaľ okresný súd akceptoval návrh prokurátora na doplnenie dokazovania výsluchom svedka F. S., ktorého na výsluch pred okresným súdom zabezpečil priamo prokurátor, tomuto postupu niet čo vytknúť. Porušením práva na obhajobu nie je ani obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov. Pod porušenie práva na obhajobu nepatrí hodnotenie a rozsah vykonaného dokazovania súdmi nižšieho stupňa. Je iba na úvahe súdov nižšieho stupňa posúdiť, či pre rozhodnutie vo veci potrebujú vykonať konkrétny dôkaz. Nemožno preto akceptovať odvoláciu námietku obžalovanej, že v konaní došlo k porušeniu zásady rovnosti strán.

Neobstojí ani názor obžalovanej, že v konaní pred okresným súdom bolo podstatným spôsobom porušené jej právo na obhajobu v súvislosti so zrušením obhajcu podľa § 40 ods. 2 Tr. por. a následným neustanovením obhajcu opätovne v tejto istej veci pre tzv. nemajetnosť podľa § 40 ods. 2 Tr. por. Postup, ktorý zvolil okresný súd, krajský súd považoval za správny a zákonný, nakoľko z analýzy prebiehajúceho konania nepochybne vyplývala snaha obžalovanej mariť trestné konanie a okresný súd

na hlavnom pojednávaní konanom 16.12.2019 eliminoval opätovnú možnosť obštrukčného správania zo strany obžalovanej. Žiada sa pripomenúť, že obžalovaná mala možnosť ešte aj počas odvolacieho konania konajúcim súdom preukázať svoje tvrdenia, že prostredníctvom svojej sestry S. S. zaslala okresnému súdu tzv. formulár o jej majetkových pomeroch potvrdzujúcich dôvodnosť ustanovenia obhajcu podľa § 40 ods. 2 Tr. por. Keďže tak doposiaľ neučinila, aj odvolací súd dospel k záveru, že z jej strany išlo o obštrukciu. Okresný súd postupoval správne, keď nevyhovel žiadosti obžalovanej o opätovné ustanovenie obhajcu pre tzv. nemajetnosť a hlavné pojednávanie dňa 16.12.2019 neodročil. Je nepochybné, že obvinenému sa musí poskytnúť primeraný čas a možnosť prípravy svojej obhajoby, ktorú vykonáva buď sám alebo prostredníctvom obhajcu. Práva obvineného ale nemožno zamieňať so svojvôľou obvineného.

Nemožno sa stotožniť ani s názorom obžalovanej, že vzťahy obžalovanej a poškodenej boli občianskoprávne a súd pri aplikácii zásady ultima ratio z trestného pohľadu vec nemal posudzovať. V uvedených súvislostiach odvolací súd uvádza, že základom pre uplatnenie trestnoprávnej zásady subsidiarity trestnej represie, ktorá je jednou zo základných zásad trestného práva a vyžaduje, aby štát uplatňoval prostriedky trestného práva zdržanlivo, to znamená, predovšetkým tam, kde iné právne prostriedky zlyhávajú alebo nie sú efektívne, lebo trestné právo a trestnoprávnu kvalifikáciu určitého konania ako trestného činu je potrebné považovať za ultima ratio, teda krajný prostriedok, je spoločenská nebezpečnosť činu. Tá je určovaná predovšetkým povahou a závažnosťou spáchaného trestného činu, t.j. najmä, spôsobom vykonania činu a jeho následkami, okolnosťami, za ktorých bol čin spáchaný, mierou zavinenia páchatela, jeho pohnútkou. V posudzovanom prípade sa obžalovaná dopustila úmyselnej majetkovej činnosti, ktorou spôsobila väčšiu škodu na majetku poškodenej, a to vo výške 25.000 EUR. Je teda zrejmé, že o spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovanej nemôžu byť žiadne pochybnosti a jej trestnoprávna zodpovednosť je celkom namieste, a to aj napriek tomu, že k spáchaniu trestného činu došlo v rámci súkromnoprávných vzťahov, čo je v prípade majetkových trestných činov bežné. V okolnostiach danej veci sa krajský súd nestotožňuje s názorom obžalovanej, že ochranu subjektívnych práv poškodenej neprípustne prevzali orgány činné v trestnom konaní a tým došlo v danom prípade k porušeniu zásady subsidiarity trestnej represie. Len pre úplnosť je potrebné dodať, že NS SR v aktuálnej judikatúre pripustil princíp ultima ratio len vo sfére tzv. materiálnej protiprávnosti trestného činu, teda len pri posudzovaní závažnosti prečinov (§ 10 ods. 2 Tr. zák.), a to v rámci posudzovania závažnosti konkrétneho prečinu.

K výroku o treste

Krajský súd preskúmal aj výrok o treste a stotožnil sa so záverom okresného súdu, pokiaľ ide o druh aj výmeru trestu, ktorý za súdenú trestnú činnosť uložil obžalovanej.

Podľa § 34 ods. 2, 3, 4 Tr. zák. páchatelovi možno uložiť len taký druh trestu a len v takej výmere, ako je to ustanovené v tomto zákone, pričom tento zákon v osobitnej časti ustanovuje len trestné sadzby trestu odňatia slobody. Trest má postihovať iba páchatela, tak aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby. Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

Podľa § 34 ods. 1 Tr. zák. trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

Podľa § 38 ods. 2 Tr. zák., pri určovaní druhu trestu a jeho výmery musí súd prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností.

Pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu polovicu; v takom prípade sa ustanovenie odseku 4 nepoužije.

Podľa názoru krajského súdu súd prvého stupňa pri rozhodovaní o treste zohľadnil všetky rozhodné okolnosti a príslušné zákonné ustanovenia. Trest bol ukladaný v zmysle zásad pre ukládanie trestov prihliadajúc na generálnu a individuálnu prevenciu, proporcionálnosť a tiež personálnosť trestu.

Krajský súd v zmysle vyššie uvedených právnych úvah s prihliadnutím na § 38 ods. 2 Tr. zák., ods. 5 Tr. zák. zistil, že okresný súd uložil obžalovanej zákonný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov a 6 mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. okresný súd správne obžalovanú na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, nakoľko obžalovaná v posledných desiatich rokoch pred spáchaním súdeného trestného činu nebola vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený za úmyselný trestný čin.

Pri úvahách, aký druh a výmera trestu by spravodlivo zohľadňovali konanie obžalovaného, jeho zavinenie, následok, pohnútku, osobu, pomery a možnosti jeho nápravy a v neposlednom rade aj pohľadujúce a prirážajúce okolnosti, vychádzal aj odvolací súd zo zásady, že trest je právnym následkom trestného činu, a teda musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionálnosti trestu). Trest je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon na ochranu spoločnosti, jednak pred páchatelom trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabráneniu v trestnej činnosti) a prvok individuálnej prevencie (výchovy k riadnemu životu - rehabilitácia), a jednak aj voči ďalším občanom - potencionálnym páchatelom, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti). Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatela (retribúcia).

K výroku o náhrade škody

Na základe odvolania obžalovanej, aj poškodeného F. S., krajský súd preskúmal napadnutý rozsudok aj vo výroku o náhrade škody a dospel k záveru, že okresný súd neporušil zákon v ustanoveniach § 288 ods. 1 Tr. por., keď dedičov poškodenej s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Odvolací súd preskúmal správnosť konania, ktoré predchádzalo napadnutým výrokom rozsudku, a nezistil žiadne pochybenie. Nezistil ani chyby, ktoré odvolaním neboli vytýkané a ktoré by boli takej povahy, že by odôvodňovali po právoplatnosti rozsudku podanie mimoriadneho opravného prostriedku, a to dovolania na základe ustanovenia § 371 ods. 1 Tr. por.

Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná